

KADINLARIN İHRACATTAKİ ROLÜNÜN VE KATKISININ ANALİZİ

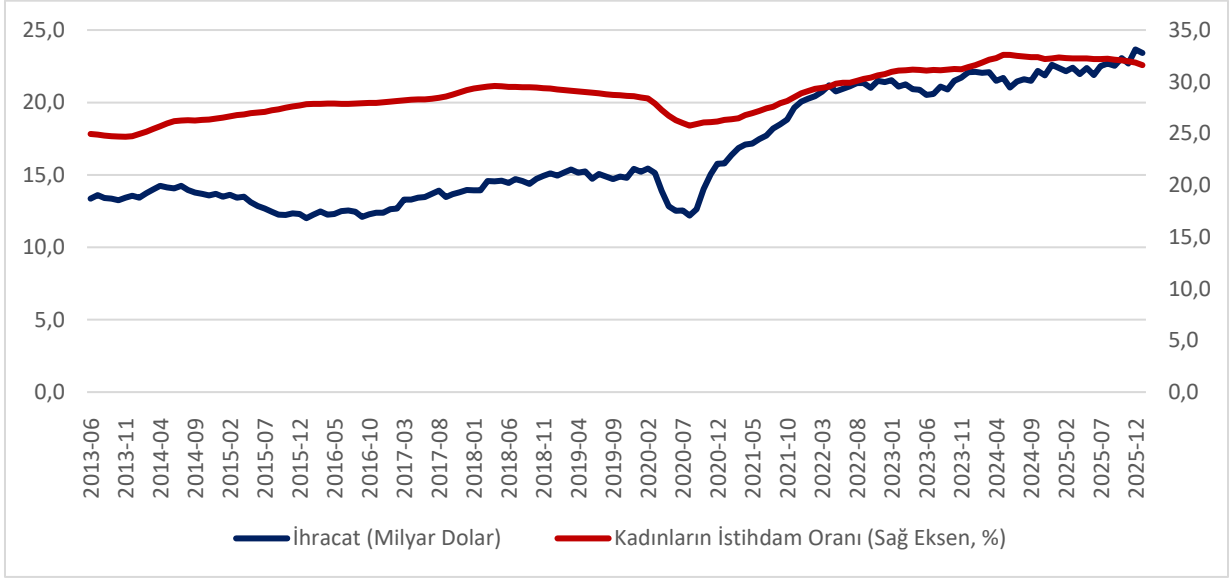
Ticaret Araştırmaları ve Risk Değerlendirme Genel Müdürlüğü

Türkiye ekonomisinde 21. yüzyılın ilk çeyreğinde gerek iş gücü potansiyelinin etkin bir şekilde değerlendirilmesi, gerekse inovasyon, teknoloji, yatırım ve ihracat alanlarındaki kaydedilen ilerlemeler neticesinde yıllık ortalama %5,0 oranında reel büyüme kaydedilmiş ve 2025 yılı itibarıyla toplam hasıla 1 trilyon 596 milyar dolara ulaşırken kişi başına gelir 18 bin doları aşmıştır. Bütün kesimleri üretim paydasında buluşturmak üzere uygulanan kapsayıcı politikalar da Türkiye ekonomisinin potansiyel büyümesini desteklemiştir.

Bu gelişmede kadınların iş gücü piyasasında artan rolü de belirleyici olmuştur. 2005-2025 döneminde kadınlarda ilave 5 milyon 991 bin kişi istihdam edilmiş ve bu dönemde kadın istihdam oranı 12,7 puan artışla %32,1'e ulaşmıştır.

İhracata dayalı büyüme stratejisi kapsamında 2002 yılından bu yana dünya ihracatı yaklaşık 2,5 kat artarken Türkiye'nin ihracatı 36,1 milyar dolardan yaklaşık 8 katına çıkarak 273,3 milyar dolara ulaşmış ve Cumhuriyet tarihinin rekoru kırılmıştır. Kadınların istihdam oranındaki artışlar ile ihracatta sağlanan başarının arasındaki güçlü ilişki kadınların Türkiye ekonomisindeki kilit rolünü ortaya koymaktadır (Grafik 1).

Grafik 1: İhracat ve Kadınların İstihdam Oranı (Altı Aylık Hareketli Ort.)

Kaynak: Ticaret Bakanlığı, TÜİK

İhracattaki bu başarı, üreticilerin, ihracatçıların, girişimcilerin, yatırımcıların ve nitelikli iş gücün azim ve emeğinin yanı sıra başta Ticaret Bakanlığı olmak üzere ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşlarının eşgüdüm içinde yürüttüğü politikaların bir sonucudur.

Ticaret Bakanlığı olarak ihracattaki başarıda teşebbüsleri, fikirleri ve emekleriyle katkı sunan kadınların rolünü mikro bazlı veriler ile ortaya koymak amacıyla kapsamlı analiz çalışması yürütülmüştür. 2025 yılında kadın çalışanların ihracattaki rolü istihdam verileri ile Bakanlığımızın dış ticaret verileri eşleştirilerek analiz edilmiş ve il, sektör, teknoloji düzeyindeki veriler kamuoyuyla paylaşılmıştır.

2026 yılı itibarıyla ise güncel veriler ışığında kadın çalışanların ihracattaki rolünün yanında daha kapsamlı bir analiz de ilave edilerek kadın yönetici ve sermayedarların ihracattaki katkıları il, sektör ve teknoloji düzeyinde ortaya konulmuştur.

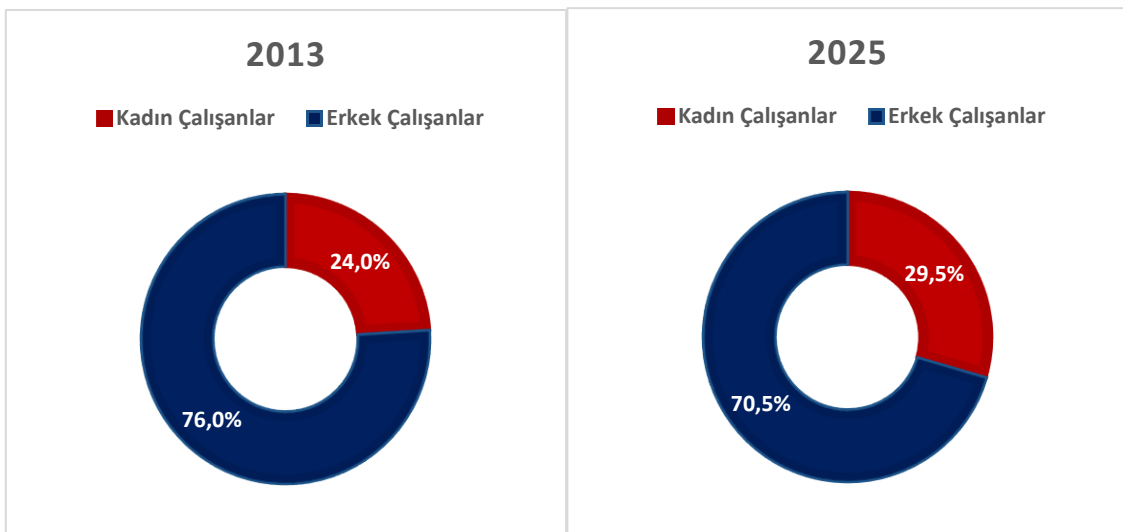
Kadınların ihracattaki rolünün ortaya konulması, Türkiye'nin sürdürülebilir ve kapsayıcı büyüme hedefleri açısından büyük önem taşımaktadır. Zira ihracatın niteliğinin ve ölçeğinin artırılmasında teknolojik gelişim ve üretim kapasitesinin artırılmasının yanı sıra ülkemizdeki beşerî sermayenin etkin ve kapsayıcı bir şekilde üretim ve girişimci faaliyetlere katılması ile doğrudan ilişkilidir.

Bu kapsamda, Bakanlığımızca 2025 yılında kadın çalışanların ihracattaki rolünün analiziyle başlayan ve karar verici konumdaki kadınların ihracattaki rolünün ortaya koyulmasıyla genişletilen çalışmanın kadınların ihracata etkin ve kapsayıcı katılımlarının artırılmasına ilişkin politikaların geliştirilmesi süreçlerinde katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

KADIN ÇALIŞANLARIN İHRACATA KATKISI ARTIŞ GÖSTERMEKTEDİR

2013-2025 döneminde ihracatçı firmalarda kadın çalışan sayısında önemli bir artış görülmüştür. İhracatçı firmalarda çalışan kadınların toplam çalışanlar içindeki payı 2013 yılında %24 iken bu oran 2025 yılında %29,5'e yükselmiştir.

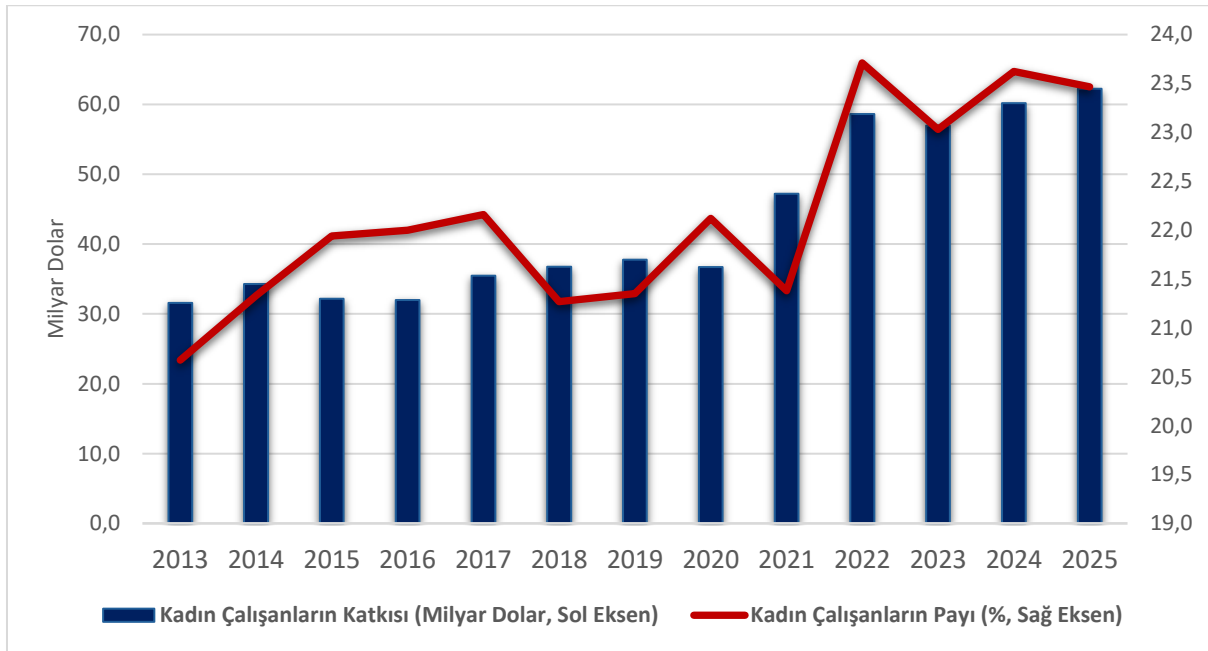
Grafik 2: İhracatçı Firmalarda Kadın Çalışanların Oranı (%)

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Bunun yanında, Genel Ticaret Sistemi verileri esas alınarak yapılan çalışmada, 2013 yılında toplam ihracat içinde %20,7 paya sahip kadın çalışanların ihracatın toplam değerine katkısı* 2025 yılı sonu itibarıyla 2,8 puan artarak %23,5'e ulaşmıştır. Söz konusu dönemde kadın çalışanların katkısıyla oluşan ihracat hacmimiz %97,2 artış ile toplam ihracat performansımızdaki artışın üzerine çıkmıştır.

Grafik 3: Kadın Çalışanların İhracata Katkısı ve İhracat Yapan Firmalarda Kadınların Payı

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

*Kadın çalışanların katkısı, firma bazında kadın çalışanların payının firmanın ihracat değerine oranlanması şeklinde hesaplanmakta olup tüm ihracatçı firmalarda kadın çalışanların katkısı toplulaştırılarak yıl bazında kadın çalışanların ihracata hacim olarak katkısı elde edilmektedir (2025 yılında 62,3 milyar dolar).

Kadın çalışanların ortaya çıkardığı katma değer, özellikle yüksek ve orta-yüksek teknoloji ürün ihracatında daha belirgin bir şekilde görülmektedir.

2013 yılından bu yana yüksek ve orta-yüksek teknoloji ürün ihracatımız %116 artış kaydederken kadın çalışanların bu segmentteki katkısı %176 oranında artmıştır. Böylece, yüksek ve orta-yüksek teknoloji ihracatımızda kadın çalışanların payı 2013 yılında %15,8 seviyesindeyken 2025 yılı sonu itibarıyla %20,2'ye yükselmiştir.

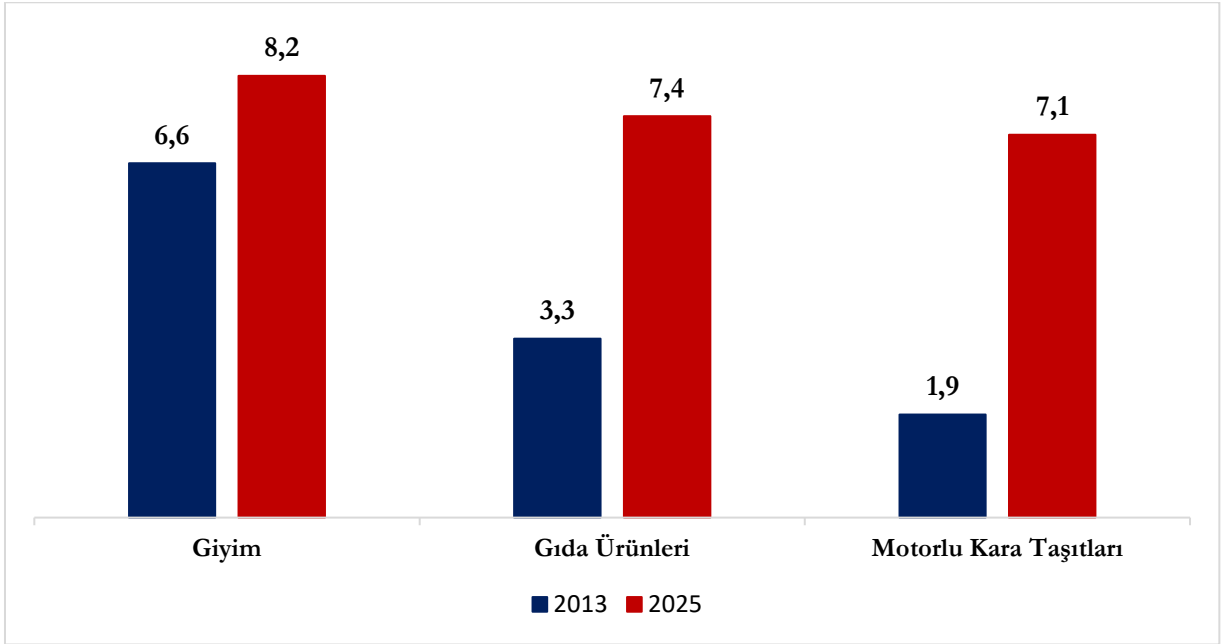
Tablo 1: Yüksek ve Orta-Yüksek Teknoloji Sınıflamasına Göre Kadın Çalışanların İhracattaki Payı (2013-2025)

Yıl	Toplam İhracat (Milyar Dolar)	Kadın Çalışanların Katkısı (Milyar Dolar)	Kadın Çalışanların Payı
2013	51.1	8.1	15.8%
2014	54.0	8.6	16.0%
2015	49.8	8.2	16.5%
2016	51.0	8.3	16.2%
2017	58.5	9.5	16.3%
2018	65.3	10.6	16.3%
2019	66.5	11.0	16.5%
2020	61.3	10.7	17.5%
2021	76.0	13.2	17.4%
2022	86.7	17.8	20.6%
2023	95.0	18.4	19.3%
2024	99.2	20.0	20.1%
2025	110.3	22.2	20.2%

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Sektör bazında yapılan analizlerde, 2025 yılında kadın çalışanların payının en fazla olduğu sektörlerin %53,3'lük pay ile orman ürünleri, %49,7'lik pay ile giyim ve %37,5'lik pay ile temel eczacılık ürünleri sektörleri olduğu görülmüştür. Kadın çalışanların katkısının en yüksek olduğu sektörler ise 8,2 milyar dolar hacimle giyim, 7,4 milyar dolar ile gıda ürünleri ve 7,1 milyar dolar ile motorlu kara taşıtları sektörleri olduğu görülmektedir.

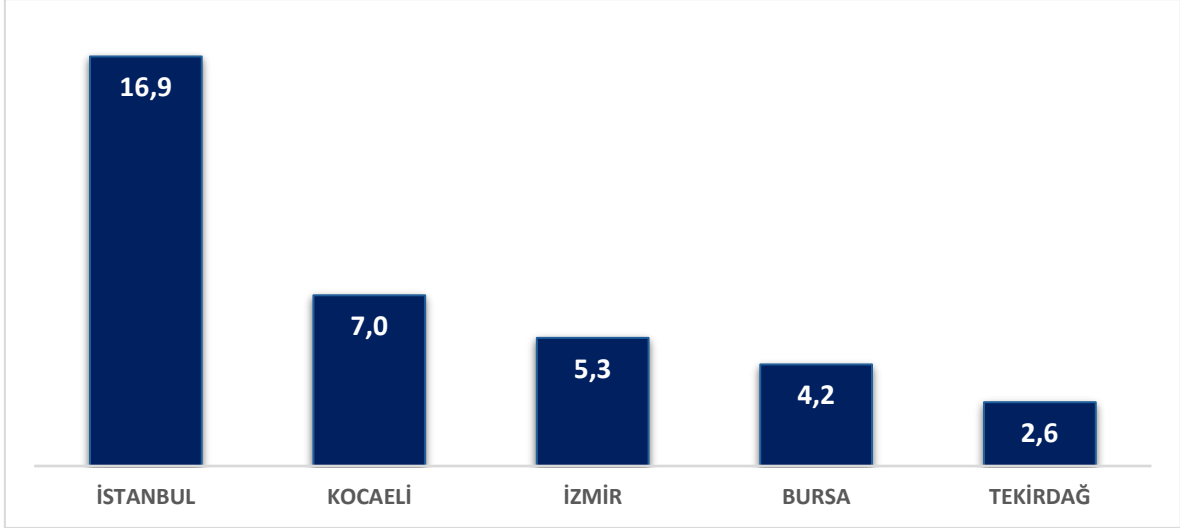
Grafik 4: Kadın Çalışanların İhracata En Çok Katkı Yaptığı Sektörler (Milyar Dolar)

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

2025 yılında kadın çalışanların ihracat değerine en fazla katkı sunduğu ilk 5 ilimiz sırasıyla İstanbul, Kocaeli, İzmir, Bursa ve Tekirdağ olarak gerçekleşmiştir. Kadın çalışanların en yüksek ihracat değeri ortaya koyduğu ilk 10 ilimizde kadın çalışanların toplam ihracata katkısı 46 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

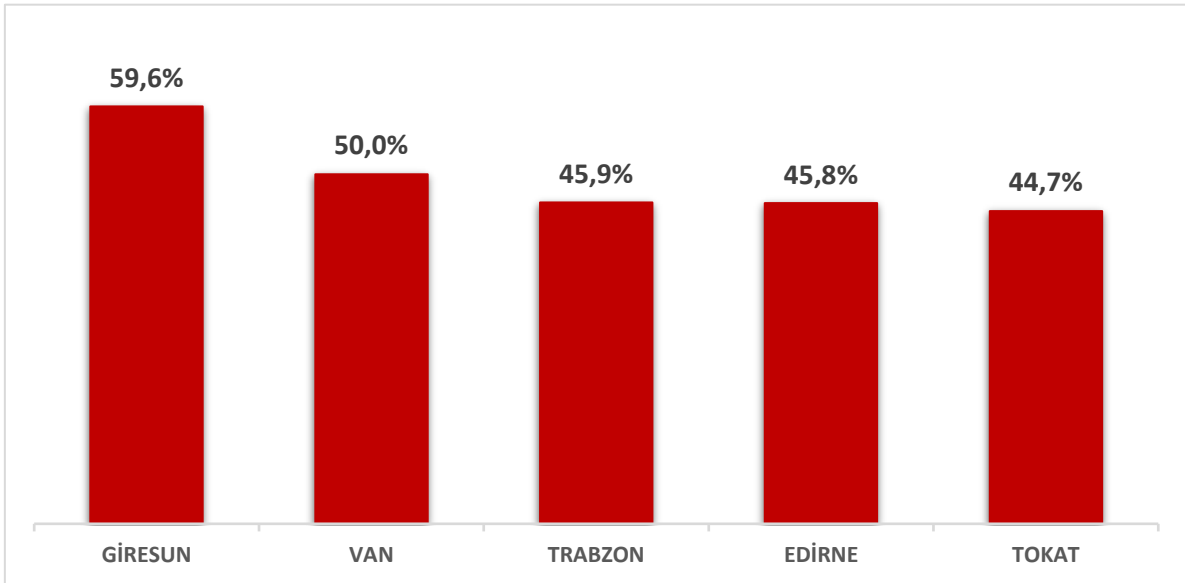
Grafik 5: Kadın Çalışanların İhracata Katkısının En Fazla Olduğu İlk Beş İl (Milyar Dolar, 2025, Faaliyet İlleri)

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

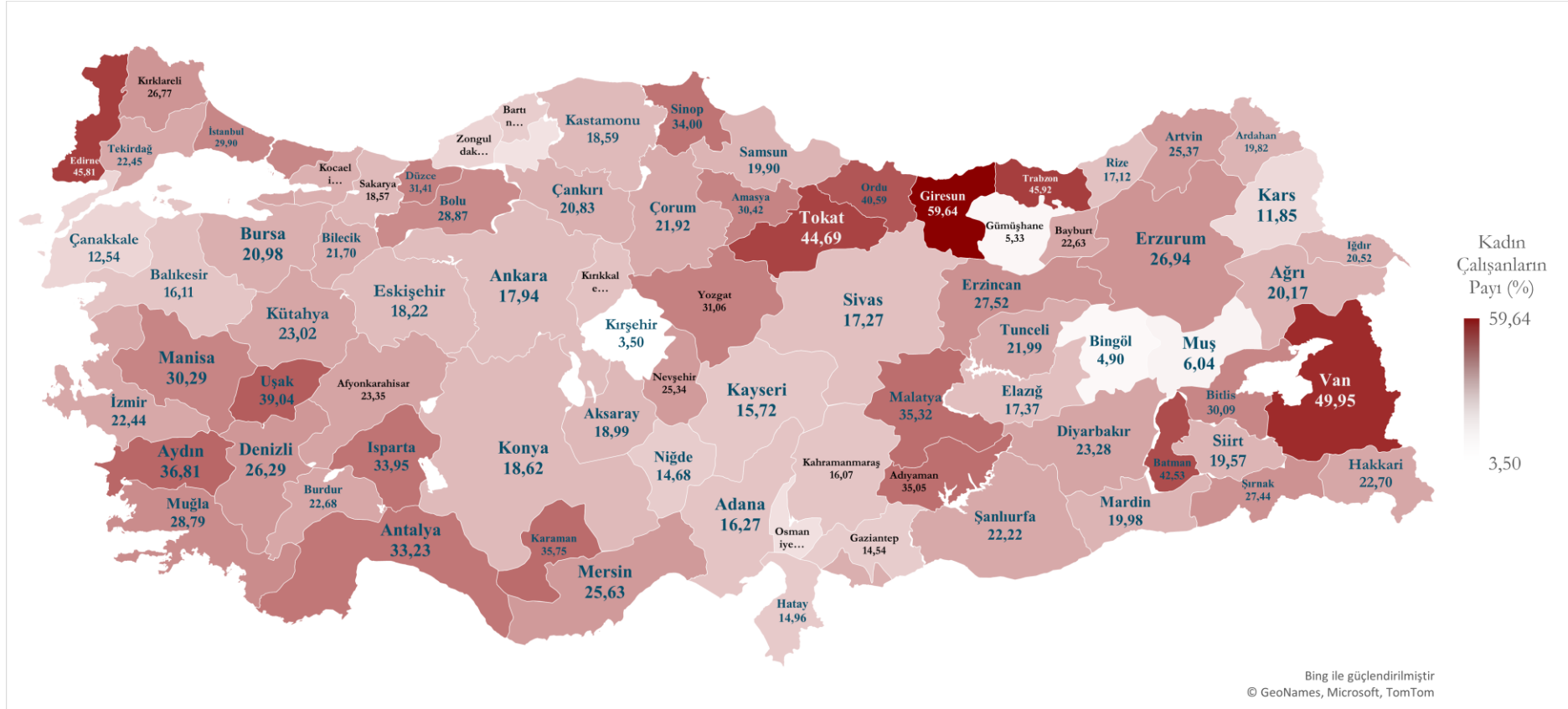
Faaliyet illerine göre kadın çalışanların payının en yüksek olduğu ilk 5 ilimiz ise sırasıyla %59,6 ile Giresun, %50 ile Van, %45,9 ile Trabzon, %45,8 ile Edirne ve %44,7 ile Tokat olmuştur.

Grafik 6: Kadın Çalışanların İhracattaki Payının En Fazla Olduğu İlk Beş İl (2025, Faaliyet İlleri)

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Faaliyet İllerine Göre Kadın Çalışanların İhracattaki Payı (%)

KARAR VERİCİ ROLDEKİ KADINLARIN İHRACATIMIZDAKİ ROLÜ HER GEÇEN YIL GÜÇLENMEKTEDİR

İhracat ekosisteminde kadınların rolü yalnızca istihdam boyutuyla sınırlı olmayıp yönetim ve karar alma süreçlerindeki temsilleri de büyük önem arz etmektedir.

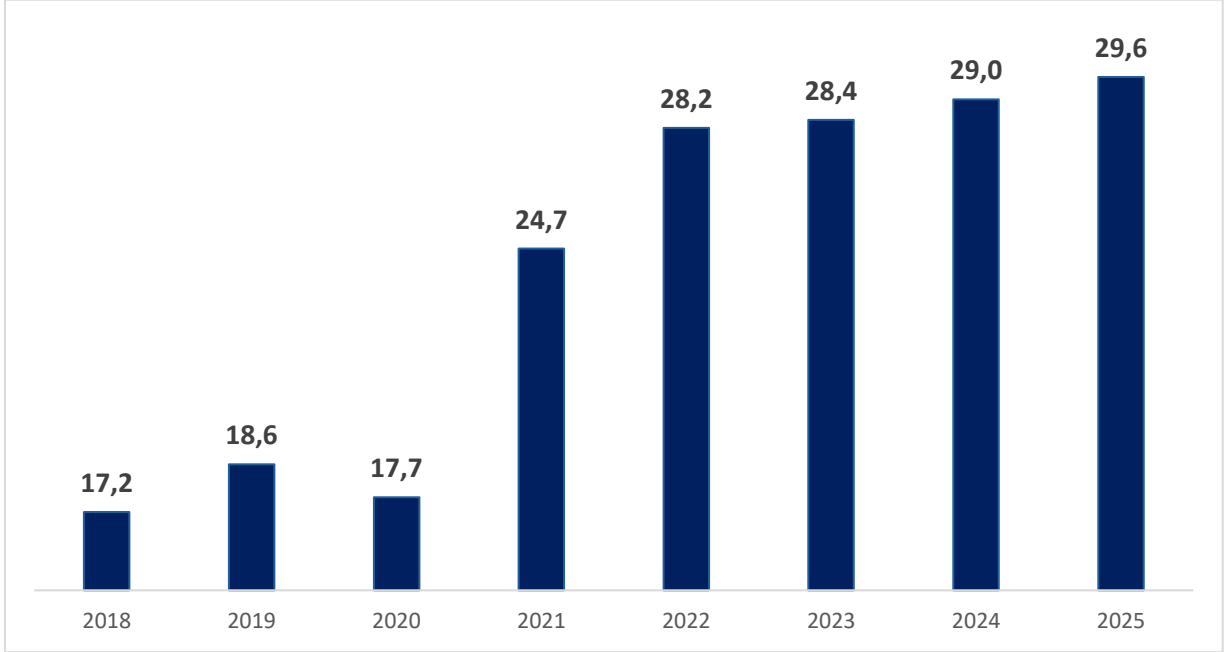
Bu bağlamda, Bakanlığımızın 2025 yılı itibarıyla kamuoyuyla paylaşılan kadın emeğinin güçlü ihracat performansımıza sağladığı katma değeri ortaya koyduğu çalışma, 2026 yılı itibarıyla genişletilerek kadın yöneticilerin ve sermayedarların ihracata katkısını da analiz kapsamına almakta; böylece kadınların dış ticaretteki etkisinin daha bütüncül bir yaklaşımla değerlendirilmesini mümkün kılmaktadır.

İş dünyamızda karar verici rolü bulunan kadınların (yönetici ve sermayedar) ihracatımıza katkısı yıllar itibarıyla güçlenerek artmaktadır. 2018 yılında 17,2 milyar dolar ihracat hacmine sahip karar verici rolü bulunan kadınların katkısı 2025 yılı sonu itibarıyla %72 düzeyinde artarak 29,6 milyar dolar hacme ulaşmıştır.

Yönetici ve sermayedar kadınların toplam ihracat katkısındaki %72'lik bu artış, söz konusu dönemde çalışmaya dahil edilen toplam ihracat değerindeki %54,5'lik ve yine aynı dönemde karar verici rolü bulunan erkeklerin ihracat katkısındaki %52,3'lük artışın üzerinde gerçekleşerek güçlü seyrini ortaya koymuştur.

Bu başarılı performansın sonucu olarak, karar verici rolü bulunan kadınların ihracatımıza katkısının toplam ihracat içindeki payı 2025 yılında %12,4 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 7: Karar Verici Role Sahip Kadınların İhracata Yaptığı Katkı (Milyar Dolar)

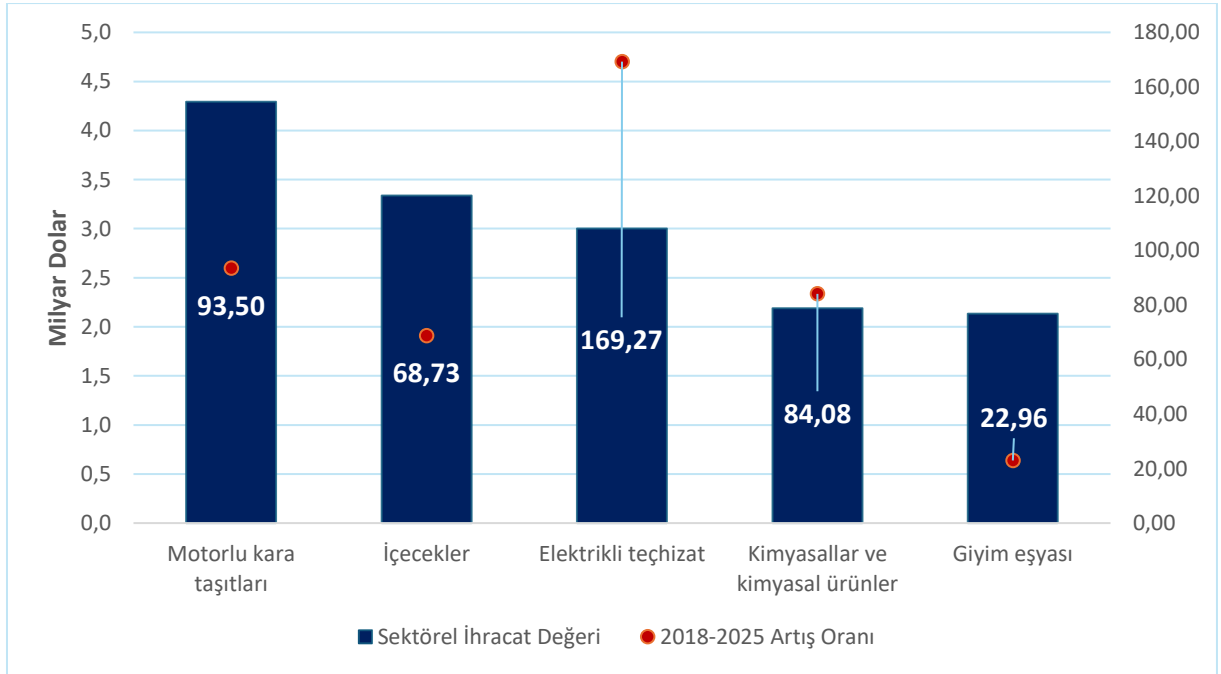
Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Karar verici roldeki kadınların ihracata katkısı, aynı zamanda katma değerli ihracatımızı daha da güçlendiren bir şekilde gözlemlenmektedir. Öyle ki; 2018 – 2025 döneminde yüksek ve orta-yüksek teknoloji ihracatında erkeklerin toplam ihracat değerine olan katkısı %68 oranında artarken söz konusu dönemde ihracatçı firmalarda karar verici rolde bulunan kadınların yüksek ve orta-yüksek teknoloji ihracatımıza katkısı %92,9 artış göstermiş ve 13,2 milyar dolara yükselmiştir.

Bunun yanında karar verici roldeki kadınların ihracatımızdaki katkısında en yüksek katkı oranının yüksek teknolojili ürünlerde gözlemlenmesi, bilgi ve teknoloji yoğun üretim yapısında kadınların ortaya koyduğu katma değer ve bunun sonucunda ihracatımızın rekabetçi ve sürdürülebilir yapısına stratejik düzeyde katkısının bir göstergesidir.

İhracatçı firmalarımızda karar verici role sahip kadınların ihracata katkı sağladığı ilk 5 sektörün toplam ihracat değeri 2025 yılı sonu itibarıyla 15 milyar dolara ulaşmıştır. Kadınların ihracat değerine en yüksek katkı sunduğu motorlu kara taşıtları sektöründe 2018 yılına kıyasla artış oranı %93,5 olurken elektrikli teçhizatlar sektöründe bu artış oranı %169,3'e ulaşmıştır.

Grafik 8: Karar Verici Role Sahip Kadınların Seçili Sektörlerdeki İhracata Katkısı ve Artış Oranı

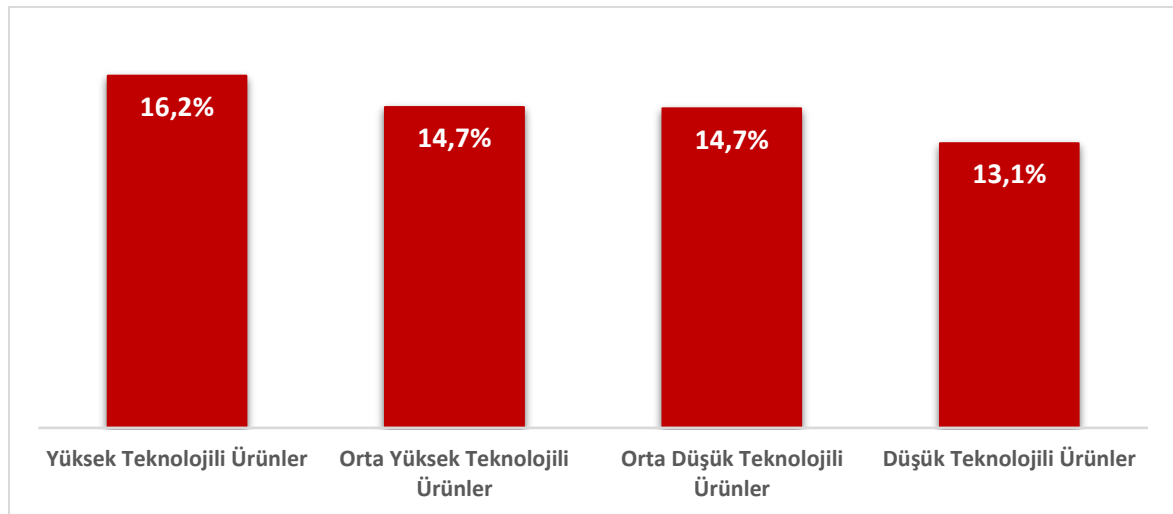
Kaynak: Ticaret Bakanlığı

KADIN YÖNETİCİLERİN KATMA DEĞERLİ İHRACATA KATKISI 2018'DEN BU YANA %95,9 ARTMIŞTIR

Bakanlığımızın dış ticarete ilişkin idari kayıtları ile MERSİS veri tabanından temin edilen verilerin analiz edildiği çalışmada, çok paylı anonim şirketlerde 2025 yılında toplam ihracat 143,6 milyar dolar olarak gerçekleşmiş olup kadın yöneticilerin bu ihracat değerindeki payı 2018 yılında %11,9 seviyesindeyken bu oran 2025 yılı sonunda %14,4'e yükselmiştir. Söz konusu dönemde kadın yöneticilerin ihracata katkısı %68,3 oranında artış göstermişken, aynı dönemde erkek yöneticilerin katkısındaki değişim %34,7 oranında kalmıştır.

2018 yılında kadın yöneticilerin yüksek ve orta-yüksek teknoloji ihracatımıza katkısı 5,1 milyar dolar olarak gerçekleşirken 2025 yılı sonu itibarıyla **bu değer, %95,9 artış göstererek** 10 milyar dolara ulaşmıştır. 2025 yılında yüksek ve orta-yüksek teknoloji ihracatımızda kadın yöneticilerin %14,9'luk payı; bilgi ve teknoloji yoğun üretim yapısında kadınların ortaya koyduğu katma değeri ortaya koyarak ihracatımızın rekabetçi ve sürdürülebilir yapısına stratejik düzeyde katkı sunmaktadır.

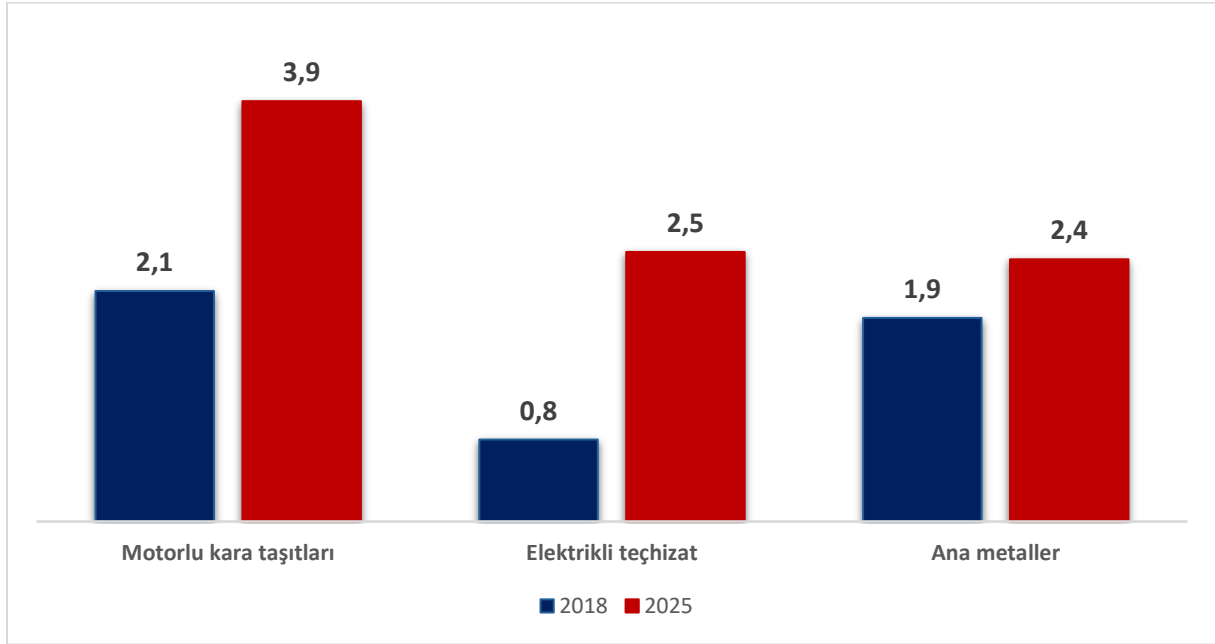
Grafik 9: 2025 Yılı Teknoloji Sınıflamasına Göre Kadın Yöneticilerin İhracattaki Payı (%)

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Sektör bazında yapılan analizlerde, 2025 yılında çok paylı anonim şirketlerde kadın yöneticilerin payının en fazla olduğu sektörlerin %24,4'lük pay ile tütün ürünleri, %23,2'lik pay ile içecek ve %22,9'luk pay ile balıkçılık sektörleri olduğu görülmüştür. Kadın yöneticilerin değer olarak katkısının en yüksek olduğu sektörler ise 3,9 milyar dolar ile motorlu kara taşıtları, 2,5 milyar dolar ile elektrikli teçhizat ve 2,4 milyar dolar ile metal sektörleri olduğu görülmektedir.

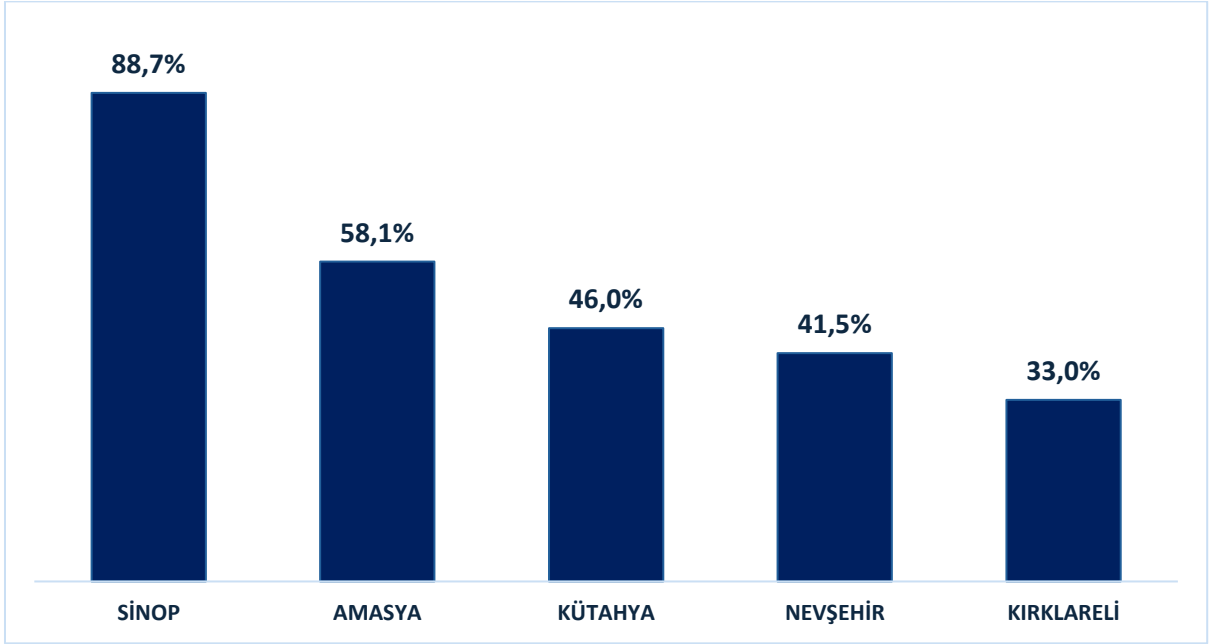
Grafik 10: Kadın Yöneticilerin İhracata En Çok Katkı Yaptığı Sektörler (Milyar Dolar)

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Kadın yöneticilerin merkez illere göre ihracattaki payının en yüksek olduğu ilk 5 ilimiz ise sırasıyla %88,7 ile Sinop, %58,1 ile Amasya, %46 ile Kütahya, %41,5 ile Nevşehir ve %33 ile Kırklareli olmuştur.

Grafik 11: Kadın Yöneticilerin İhracattaki Payının En Fazla Olduğu İlk Beş İl (2025)

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

KADIN SERMAYEDARLARIN İHRACATA KATKISI 2018'DEN BU YANA %81 ARTIŞ GÖSTERMİŞTİR

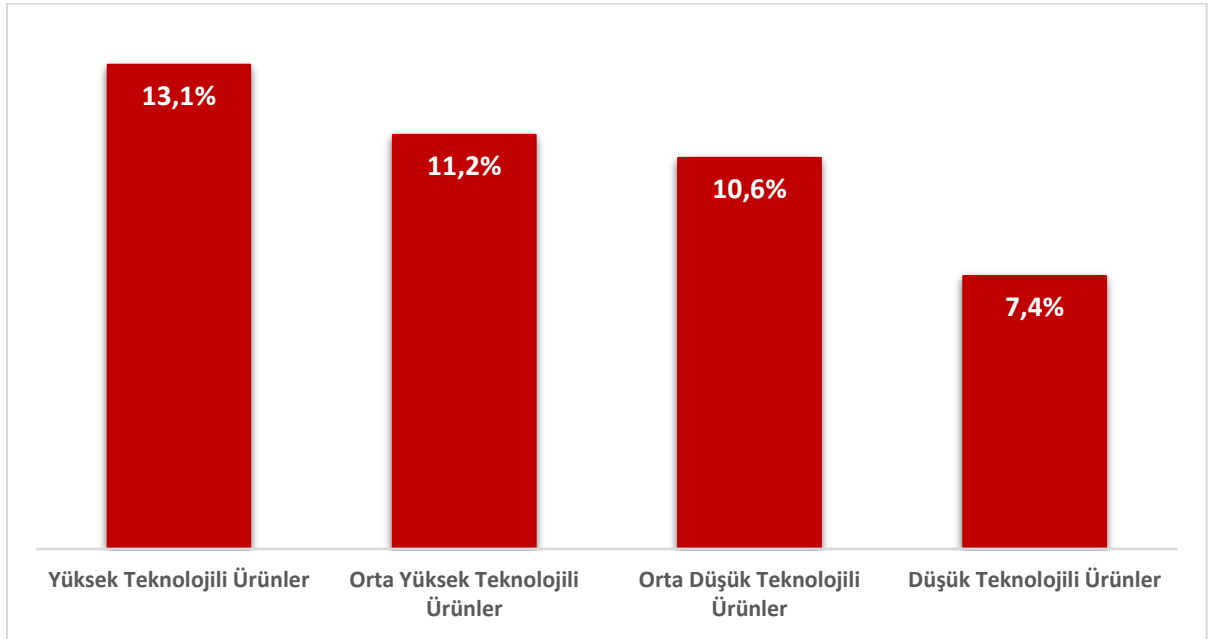
Kadın çalışanların ve yöneticilerin ihracat performansımıza sağladığı katkının yanı sıra, ihracat ekosisteminin bir diğer stratejik boyutu da kadın sermayedar ve girişimcilerin ortaya koyduğu ekonomik değerdir. Kadın sermayedarların ihracatımızdaki güçlü temsili, yalnızca firma sayısal büyüklüğünü değil; yenilikçilik kapasitesini, kurumsallaşma düzeyini ve katma değerli üretim eğilimini de pekiştirmektedir.

Bu çerçevede sürdürülebilir ve kapsayıcı büyüme perspektifimizin önemli bir tamamlayıcısı niteliğindeki kadın girişimciliğinin ihracat ekosistemindeki rolünün analiz edilmesi amacıyla ihracatçı firmalarda kadın sermayedarların ihracata katkısı ortaya konmaktadır.

2025 yılında sermayedarların toplam ihracatı 119,7 milyar dolar (çok paylı anonim şirketler haricindeki şirketlerin ihracat toplamı) olarak gerçekleşmiş olup 2018 yılında 4,9 milyar dolar olan kadın sermayedarların ihracata katkısı **%81,6 artışla** 2025 yılında 8,9 milyar dolara ulaşmıştır.

2018 yılında kadın sermayedarların yüksek ve orta-yüksek teknoloji ihracatımızdaki katkısı 1,7 milyar dolar olarak gerçekleşirken 2025 yılı sonu itibarıyla bu değer %83,9 artış göstererek 3,1 milyar dolara ulaşmıştır. 2025 yılında yüksek teknoloji ihracatımızda kadın sermayedarların %13,1’lik payı; kadın girişimciliğinin katma değerli ve teknoloji yoğun üretim alanlarında giderek daha güçlü bir konum kazandığını ve ihracatımızın niteliksel dönüşümüne stratejik düzeyde katkı sunduğunu göstermektedir.

Grafik 12: 2025 Yılı Teknoloji Sınıflamasına Göre Kadın Sermayedarların İhracattaki Payı (%)

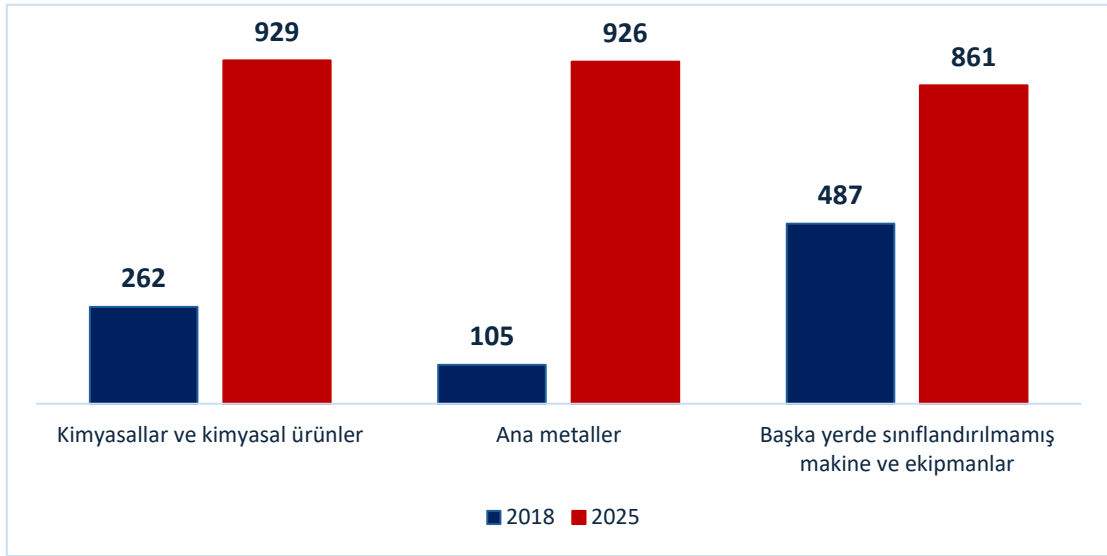

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Sektör bazında yapılan analizlerde, 2025 yılında kadın sermayedarların payının en yüksek olduğu sektörlerin %17,9’luk pay ile temel eczacılık ürünleri, %16,8’lik pay ile özgün sanatlar ve %16,4’lük pay ile metal sektörleri olduğu görülmüştür.

Kadın sermayedarların ihracat değerine katkısının en fazla olduğu sektörler ise 929 milyon dolar ile kimyasal ürünler, 926 milyon dolar ile metal ve 861 milyon dolar ile makine ve ekipman sektörleri olduğu görülmektedir.

Grafik 13: Kadın Sermayedarların İhracata En Çok Katkı Yaptığı Sektörler (Milyon Dolar)

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

2025 yılında kadın sermayedarların ihracat değerine en fazla katkı sunduğu ilk 5 ilimiz sırasıyla İstanbul, İzmir, Nevşehir, Bursa ve Ankara olarak gerçekleşmiştir. Kadın sermayedarların en yüksek ihracat değeri ortaya koyduğu ilk 10 ilimizin toplam ihracat hacmi 7,5 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Ticaret Bakanlığı yüksek katma değerli üretim ve rekabetçi ihracat hedefleri doğrultusunda politika ve stratejilerini kararlılıkla sürdürmektedir. Bu çerçevede, ihracatın Türkiye'nin tüm sathına güçlü bir şekilde yayılması ile yerelde üretim, ihracat ve istihdamın artırılmasını temel öncelikleri arasında görmektedir.

Bununla beraber, kadınların ekonomik hayattaki rolünün güçlendirilmesi, girişimcilik ekosistemine daha etkin katılımlarının sağlanması ve ihracat süreçlerinde daha fazla yer almaları, sürdürülebilir ve kapsayıcı kalkınma hedeflerinin ayrılmaz bir parçasıdır.

On İkinci Kalkınma Planı'nda da vurgulandığı üzere toplumda ve iş dünyasında kadının güçlenmesi, kadın-erkek fırsat eşitliğinin sağlanması, kadın istihdamının ve girişimciliğinin artırılması temel ulusal politika öncelikleri arasında yer almaktadır.

Ticaret Bakanlığı olarak Türkiye Yüzyılı vizyonu doğrultusunda kadınların üretimde, girişimcilikte ve özellikle ihracatta daha güçlü biçimde yer almalarını destekleyen politikalarla, ihracat ve karar alma süreçlerinde kadın-erkek fırsat eşitliğinin güçlendirilmesine ve böylece güçlü büyüme performansının kapsayıcılığını ve sürdürülebilirliğini daha da ileriye taşımaya kararlılıkla devam edilmektedir.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

T.C. Ticaret Bakanlığı